

# Lesní škola Protos 2019

## Závěrečná práce

Téma: Jak pracovat s novým zněním zákona a slibu vlčat

Daniel Vychodil - Danek

Prohlašuji, že jsem práci vykonal samostatně a uvedl všechny zdroje.

Ve Slatiňanech 28. 10. 2019

## Úvod

Vybrané téma mne zajímá, zabývám se prací s vlčaty a skautskými hodnotami. Mám zkušenosti s dosavadním zněním vlčáckého zákona a slibu a domnívám se, že jeho nové znění může přinést lepší možnosti, jak přiblížit skautské hodnoty této věkové skupině.

### Nové znění vlčáckého zákona a slibu

<ol style="list-style-type: none"><li>1. Vlče mluví pravdu.</li><li>2. Vlče překoná samo sebe.</li><li>3. Vlče je ohleduplné.</li><li>4. Vlče dodržuje pravidla.</li><li>5. Vlče pečuje o místo okolo sebe.</li></ol>	Slibuji, že se vynasnažím chovat podle zákona vlčat/světlušek a spolu s ostatními hledat nejvyšší Pravdu a Lásku. (K tomu mi dopomáhej Bůh)
---	--

### Uvedení vlčete do problematiky zákona

Když nám vlče přijde do oddílu, tak ho čeká nejprve seznamování s ostatními kamarády a také postupné poznávání vlčácké smečky a skautského světa celkově.

Jako důležité vodítko mu může sloužit jeho první vlčácká stezka pod názvem Nováček vlčat, kterou dostane na první výpravě v naší smečce. Stezku obdrží při oddílovém rituálu, kdy je oficiálně přijat ostatními vlčaty a rádcí do smečky. Tato stezka mu pomůže seznámit se s příběhem z Knihy džunglí, která tvoří symbolický rámec vlčáckého věku, ostatními úkoly, co má mít na schůzku a další.

Důležitým bodem je seznámení s vlčáckým zákonem. Ten může být vysvětlen jako zákon džungle.

Dosavadní znění zákona:

*Vlče se nikdy nepoddá samo sobě. Vlče se vždy poddá starému vlku.*

K této formulaci mám určité výhrady. Pro dětskou představivost to může být hodně abstraktní pojem a děti tomu mohou mít problém porozumět.

Jako další problém vnímám to, že k tomuto neporozumění dochází i u rádců a vedoucích, zejména v oblasti poslušnosti.

Cílem skautské i vlčácké výchovy přeci není vést děti k absolutní poslušnosti, ale k odpovědnosti za sebe za svůj život a respektu k pravidlům.

Z těchto důvodů mě zaujala nová verze zákona, která je pro vlčata i vedoucí podle mého názoru srozumitelnější a která je vedená do konkrétních pojmů.

Když bychom se ptali, jak pracovat se zákonem, tak navrhuji tři základní postupy:

1. Zkouška paměti, tedy naučit se zákon zapamatovat.

(Zkoušku paměti neuplatníme jen ve škole ale i v reálném životě)

## 2. Porozumění, co jednotlivé body znamenají.

To neznamená jenom si o tom z vedoucím povídat, ale zkusit si i modelové situace z běžného života – třeba divadelní scénkou, kdy mají kluci za úkol vymyslet a nacvičit jednoduchou ukázkou, na které např. vidíme, že jeden druhému ubližuje a jak se správně zachovat.

Může to být také prostřednictvím příběhu. Obecně platí, že děti mají velkou představivost a milují, když jim vedoucí vypráví příběhy. Buď z vlastního života nebo co zažil s oddílem někdo jiný, nebo příběhy, které se mezi lidmi vyprávějí. Je však důležité, aby tam byl dobrý konec a ideálně s nějakým ponaučením. Vedoucí by si měl vytvářet vlastní sbírku příběhů.

## 3. Vlče se bude snažit vlčácký zákon dodržovat.

Ve chvíli, když už vlče zná zákon a porozumí tomu, co jednotlivé body znamenají, je načase, aby pomalu docházel k tomu, jak je správně dodržovat v životě.

Nemůžeme si představovat, že to bude z dne na den. Děti ve věku vlčat procházejí obdobím, kdy zjišťují svoje silné a slabé stránky. Budují si místo v kolektivu dětí a tvoří si přátelské vztahy, které leckdy vydrží i na celý život. A samozřejmě u toho budou dělat spoustu chyb, jako jsme i my všichni dělali.

Není proto k odsouzení, když někdo na začátku své cesty nedovede dodržovat pravidla hry a nedaří se mu i další věci.

Jako důležitý nástroj pro vedoucí a další vychovatele při práci se zákony a slibem vidím ve schopnosti pozorovat, jak se děti chovají v nejrůznějších situacích, a v následné práci s těmito situacemi provést jejich rozbor.

V případě, že dojde k nějakému momentu, který v pořádku není, tak je potřeba to s dětmi probrat. Ta otázka by měla znít: „Co se přihodilo? Jak k tomu došlo?“

Pokud je ta otázka takhle postavená, tak mojí zkušeností je, že si i malá vlčata dokážou dojit sama k tomu, co bylo špatně. A co by šlo příště udělat jinak. To je pro mě jako pro vedoucího daleko cennější, než když bych jim to měl říkat sám.

Další věcí je o dodržování zákona si povídat s jednotlivými vlčaty samostatně. Jednou věcí je mít to ve stezce podepsané, ale druhou úsilí snažit se dodržovat uvedenou zásadu i nadále.

Vlče by mělo vědět, co se mu daří, zač si ho vážíme a na čem by bylo potřeba zapracovat.

K tomuto dávám několik námětů, jak postupovat, když děti dělají nějakou chybu:

### 1. Příběh porušování pravidel

Vlčata milovala hru na jelena. Musela se držet stolu a jeden z nich měl zavázané oči a pronásledoval je. Koho chytil nebo kdo se pustil, musel opustit hru.

Alan se při uhýbání pustil stolu. Kluci ho na to upozornili. Upozornění však nepřijal a tvrdil, že se nepustil. Hrál dál a za chvíli se situace opakovala. A opět se emotivně hádal, že se nepustil.

Jak tuto situaci řešit?

Nejjednodušší a nejrychlejší by asi bylo ho z té hry vyloučit. Jenomže tím bych ten problém nevyřešil, pouze oddálil. Tak jsem zvolil tento postup. Jelikož jsem tu situaci viděl, tak jsem Alanovi řekl, že se pustil a tudíž hrát nemůže. Sice se se mnou hádal, ale poslechl. Nechtěl jsem ho zesměšnit před ostatními, tak jsem mu řekl, že si o tom promluvíme ke konci schůzky. Je důležité dávat v tomto případě zpětnou vazbu mimo kolektiv dětí.

Nejdříve jsem se ho ptal, zda si je vědom toho že se pustil. Alan mi odpověděl, že ano. Když jsem se ho zeptal, co ho vedlo k tomu, že zapíral, odpověděl, že je mu líto, když je pořád ve všem pozadu a ostatní se mu zato smějí. Ten kluk má totiž velké ADHD, Vzhledem k tomu, že já ho mám taky, tak jsem s ním docela cítil. V tu chvíli byly pro mě důležité dvě věci. Jedna rovina spočívá v tom, že když má velkou představitost, tak se to té hry vžije, tak že zapomene na ostatní věci a také na pravidla. To dělají malé děti často. Je důležité na to upozorňovat a povídat si o tom, ale neodsuzovat.

A v té druhé rovině jsem ho pochválil jednak za to, že se dokázal přiznat a pak za věci, kterých si na něm cením. Uznání dá člověku mnohem víc, než to, že mu domlouvám. Nakonec jsem mu připomněl vlčácký zákon, aby na něj pamatoval, a že si ho vážím a mám ho rád.

Tak jsme postupně dělali program tak, aby se našla místa, kde i on mohl nějak vyniknout a aby zkrátka věděl, co je jeho silnou stránkou.

Člověk se nemůže napravit ze dne na den, ale postupným usilováním.

Alan se začal lepšit a dnes je to jeden z našich nejzapálenějších skautů.

Chci tím říct, že podvádění při hře je věc jedna, ale důvody, proč to děti dělají, mohou být různé. Je potřeba hledat příčinu. To je jedna z technik, jak vést vlče k odpovědnosti za vlastní chování a tím k naplňování vlčáckého zákona.

## 2. Příběh druhý - sprostá slova

Vlčata na schůzce mluvila sprostě. Rádci se to nelíbilo. Vyhlásil, že za každé sprosté slovo se bude dělat 10 dřepů.

Péťa použil velmi ostrý výraz. Rádce ho vyzval, aby udělal dřepy. Péťa odmítl s tím, že dnes tak mluví každý... Jak tedy vlčata vést k tomu, že sprostá slova do skautu nepatří?

Především musíme začít u sebe jako rádcové a vedoucí. Jsme pro děti vzorem. Obzvláště ve vlčáckém věku. Tedy jazyk musíme mít zvládnutý především my.

U dětí v první řadě považuji za důležité, abychom si ta pravidla předem nastavili, aby všichni věděli, co v oddíle platí. Děláme to vždy na první zářijové schůzce. Jedním z pravidel je slušná mluva. Tam si vysvětlíme, že určité výrazy mezi vlčata nepatří. Nepovažuji však za nutné hned vyhlásit, co se stane, když to někdo poruší.

Za důležitější považuji vysvětlit vlčatům, proč je to důležité. Každý, kdo se naučí ovládat svůj jazyk, se učí se ovládat svoje myšlení, svou vůli a svůj život celkově...

Proto je důležité na to důsledně dbát neustále. Jako vedoucí sleduji nenápadně, jak se děti projevují v nejrůznějších situacích. Když si všimnu, že někdo něco poruší, tak je důležité to nepřejít, ale poskytnout zpětnou vazbu. Leckdy stačí říct, že daný výraz mezi nás nepatří.

Moji osobní zkušeností je, že děti často nevědí, co je nebo není sprosté slovo (obzvláště, když tak mluví jejich rodiče a nejbližší...) Pokud někdo mluví hrubě opakovaně, tak potom už to řešíme individuálně s tím dotyčným... Osobně jsem ale přesvědčen, že je smysluplnější jít na to formou povídání a vysvětlování, proč je to důležité. Často to přinese ovoce dřív, než kdybychom to řešili formou nějakého trestu. Proto tresty nepoužívám a žádné výrazné problémy s mluvou nemáme.

Pokud děti zvládají dodržovat naše zásady (pravidla při hrách, slušnou mluvu...) na schůzce a výpravě, tak je určitá šance, že tyto zásady budou dodržovat i ve škole i osobním životě.

Tato otázka je ale těžká i pro nás dospělé ...

### **Náměty, jak pracovat s jednotlivými body zákona**

#### **Práce s pravdou**

Vést vlčata k pravdomluvnosti a ke schopnosti přiznat chybu poctivosti ,otevřené komunikace

#### **Práce s pravidly**

Možnost ovlivnit nastavení některých pravidel, pravidla nastavovat z dětmi

Poskytovat zpětnou vazbu na dodržování pravidel.

Vést vlčata k tomu, že je lepší se přiznat než zapírat a že dodržování pravidel je důležité.

#### **Překonávání a rozvoj vůle**

Doporučuji pravidelné vyhlašování drobných zkoušek vůle: dva dny bez hrubého slova, ranní cvičení, ranní otužování, týden úklid v pokoji, dva dny bez počítače, mobilu, bez sladkostí...

#### **Ohleduplnost**

Ohleduplnost se dá cvičit častou zpětnou vazbou, při níž si povídáme o tom, jak se kdo cítil a ukazujeme si, jaké jednání může vést k potížím a jaké k nápravě.

#### **Péče o okolí**

Tábořiště opouštíme ve stejném či lepším stavu, než jsme ho našli. Dbáme na úklid klubovny po skončení schůzky. Organizujeme akce zaměřené na úklid města či výsadbu stromků...

Takto navrhuji základní přístupy, jak se zákonem pracovat.

Když z dětmi dojdeme do fáze, kdy splní podmínky Nováčka vlčat, dostáváme se k jednomu z nejdůležitějších bodů, kdy se vlče stává opravdovým vlčetem a to je vlčácký slib-

#### **Nové znění vlčáckého slibu**

Slibuji, že se vynasnažím

- chovat podle zákona vlčat/světlušek
- a spolu s ostatními hledat nejvyšší Pravdu a Lásku.

(K tomu mi dopomáhej Bůh)

Když jsem začínal s vedením oddílu, tak toto byla jedna z mých velkých otázek, jak připravit děti na slib a jak správně vést slibový rituál.

Jde o to, aby to bylo přiměřené věkové kategorii, tedy ne moc složité, ale zároveň a by to mělo mít svého ducha a úroveň.

Názory na tuto problematiku jsem slyšel samozřejmě různé.

Mně se nejvíce osvědčil tento postup:

Dětem představit slib jako bránu, kterou budou procházet. Musely urazit nějakou cestu, aby se k té bráně dostaly. Hlavním hlediskem je schopnost dodržovat pravidla a chovat se hezky k druhým.

Důležité je si říct, kdy je ten správný čas. Toto je podle mého názoru na vlčáckém slibu to nejtěžší. Když jsem já byl malé vlče, kladl se velký důraz na to, aby ten dotyčný byl na slib řádně připraven. A tak se občas stávalo, že se slib odkládal, až u některých proběhl příliš pozdě, někdy těsně před nástupem do skautského oddílu. A zažil jsem také oddíly, kde slibovala celá družina hned první rok ve smečce, kdy se stávalo, že někteří vůbec nevěděli, co slib znamená a slibový rituál jim nic moc neříkal.

Osobně považuji za důležité, aby ten dotyčný zažil vlčácký tábor. Tam se nejlépe pozná, jak si dovede poradit na táboře z různými situacemi. Tam máme šanci se o dětech dozvědět věci, které na schůzce nebo výpravě vidíme jen obtížně. Proto navrhuji slib nedělat jinde než na táboře. Dále bych úplně vynechal hledisko věku. Osobně si nemyslím, že věk v tomto hraje nějakou roli. Každá životní cesta kohokoliv z nás je jiná a je tedy důležité postupovat u každého individuálně.

Nejprve považuji za důležité vlčatům zprostředkovat, co slib znamená. Zprostředkovat jim, že je to jakási pomyslná brána důvěry, kterou projdou a popsat jim, jak rituál vypadá. Nejlepší je, když řeknou své zážitky i další členové oddílu. Toto povídání děláme především u táborového ohně při jiných vážnějších chvílích.

Velkou výhodou také je, když jde ke slibu ten, kdo už někdy slibový rituál viděl, a tedy ví co ho čeká.

Potom navrhuji nějaký čas, většinou den dva, kdy mají uchazeči možnost si o slib požádat vedoucího oddílu. Tím dá dotyčný vedoucímu najevo, že si přeje postoupit ve své cestě dál. V dalším kroku oddílová rada posoudí, zda je správný čas a dotyčný může ke slibu.

Co oddílová rada zkoumá?

- přístup k dětem okolo sebe

- jak reaguje, když se mu něco nelíbí nebo je neúspěšný...
- jeho docházku
- další věci

Pak následuje rozmluva mezi vedoucím oddílu a vlčetem.

Zde se hovoří o tom, co se mu v poslední době daří a na čem by chtělo zapracovat. Popovídají si o tom spolu a vedoucí mu nakonec řekne, zda může ke slibu nebo zda ještě počkáme.

Pak následuje slibová příprava. Sejde se vedoucí, rádcové a slibující a povídají si o tom, co znamenají jednotlivé body slibu (i když se to řešilo už v rámci nováčkovské zkoušky). Pak se řeší, jak rituál vypadá a jak se při něm mají chovat.

Pak následuje samotný slib. Vlče drží za ruku vedoucího oddílu a opakuje po něm znění slibu. Tím odstraníme velkou část stresu a umožníme dětem lepší prožití rituálu.

Po slibu vedoucí dodá, že je důležité pamatovat na to, co vlče slíbilo. Zároveň, že je normální, že se občas něco nepovede, ale že slib je výzvou i závazkem, že se bude vlče snažit polepšit.

### **Co je důležité při vysvětlování jednotlivých bodů slibu:**

Chovat se podle zákona vlčat ...

Tady považuji za výhodu, že nový zákon je psán do 5 jasných konkrétních bodů, takže připomenout co jednotlivé body znamenají s tím, že se očekává, že kdo projde slibem, tak že se bude snažit zákon dodržovat.

A spolu z ostatními hledat Pravdu a Lásku .....

U vlčátského slibu je složité chtít vysvětlit po malých vlčatech pojem nejvyšší Pravda a Láska. Je důležité si definovat, co znamená Pravda a Láska. Především tím, že pravda je u vlčat zejména o pravdomluvnosti, poctivosti při dodržování domluvených pravidel a možnosti si věřit a láska o přátelství a dobrém vztahu k druhým a světu kolem. Jedno od druhého se nedá oddělit. Pravda a Láska představují nejvyšší hodnotu, která se nedá koupit. Věřící si po tím mohou představit Boha. Velkou roli při vysvětlování hraje malých tětí představa boje mezi dobrem a zlem a na to nastavené příběhy.

( K tomu mi dopomáhej bůh )

Toto dodávají v závěru slibu věřící skauti.

### **Dobrý skutek**

Povinnost vykonat denně dobrý skutek se přesouvá do denního příkazu. Tento bod tedy v novém znění slibu není. Je sice v příkazu. Osobně jsem ale přesvědčen, že by ve slibu být měl. Nejen proto, že je ve vlčáckém pokřiku, ale beru to jako důležitý výchovný prvek, aby děti věděly, co to dobrý skutek znamená. Často si o tom s dětmi povídáme a snažíme se to dodržovat. Bylo by škoda to ve slibu nemít.

Po rituálu s vlčaty sdílíme zážitky, jaké to pro ně bylo. Je to pro ně zpravidla emočně silný zážitek a mají chuť si povídat.

### **Pomáhání druhým**

Vysvětlíme si, co je to dobrý skutek a jaký je rozdíl mezi dobrým skutkem a povinností. Inspirujeme se navzájem o různých možnostech. Aby nezůstalo jen u slov, dělat dobré skutky společně a povídat si o jejich smyslu.

### **Co jsem během práce zjistil?**

Získal jsem spoustu zajímavých podnětů z knížek, ze kterých jsem čerpal, napadlo mě spousta námětů, co by se dalo v oddíle udělat, a zjistil jsem, v čem je kouzlo a změna v novém zákonu a slibu.

### **Zdroje:**

Petr Hájek – Balů S vlčaty krok za krokem rok za rokem

Petr Hájek – Balů Nad slibem vlčat

Jiří zajíc – Edy Příběhy ke skautskému zákonu a slibu

Daniel Vychodil - Simba Odměny a tresty

Pavel Kopřiva – Respektovat a být respektován

Daniel Vychodil – Simba (otec) provedl drobné stylistické úpravy, zachoval však všechny autorovy myšlenky.